

Yavuz AYDIN

Trabzon Milletvekili

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Karadeniz Bölgesi başta olmak üzere Türkiye'nin birçok tarım bölgesinde yayılan kahverengi kokarca (halyomorpha halys), ülkemizin tarım üretimini ve yaşamı tehdit eden çok yönlü bir kriz hâline gelmiştir. 2017 yılında ilk kez Artvin ve İstanbul'da tespit edilen bu istilacı tür, birçok Karadeniz kentinde yoğun olarak görülmektedir. Özellikle son haftalarda Karadeniz illerinden gelen görüntüler; bu zararının yalnızca tarım ürünlerine değil; konutlara, okullara, kamu binalarına kadar uzanan istilacı davranışlar sergilediğini ortaya koymuştur.

Ana vatanı Çin, Japonya ve Tayvan olan kahverengi kokarca, Amerika ve Avrupa'dan sonra Karadeniz Bölgesi'ni de etkisi altına almış; fındık başta olmak üzere mısır, meyve ağaçları ve yüzlerce bitki türünde ciddi verim ve kalite kayıplarına neden olmuştur. Uzmanlar, bu böceğin bitkilerin özsuyunu emerek hem ürünün ekonomik değerini düşürdüğünü hem de ihracat kalıntı riski doğurduğunu ifade etmektedir.

"Biyolojik saldırı unsuru" olarak nitelendirilecek düzeyde etkili olan bu zararlıya karşı mücadeledeki yetersizlik, üreticilerin çaresizliğini daha da artırmaktadır. Tarım Bakanlığı tarafından yürütülen mücadele programları, biyolojik salımlar (örneğin samuray arıcığı), feromon tuzakları ve kimyasal ilaçlar ne yazık ki etkin bir sonuç vermemektedir. Yerelde ise tuzakların sayısı, uygulama takvimi, çiftçi bilgilendirme süreçleri son derece zayıftır.

Kahverengi kokarca, bugün yalnızca tarımı değil, sosyal hayatı da tehdit etmeye başlamıştır. Evlerin duvarlarını saran, balkonları istila eden, kamu kurumlarına kadar yayılan bu zararlı, vatandaşta ciddi bir huzursuzluk ve sağlık endişesi yaratmaktadır. Çevresine yaydığı kokuyla türünü çoğaltan ve koloni hâlinde hareket eden bu organizmanın doğal düşmanlarının yetersizliği ve iklim değişikliğiyle artan biyolojik aktivitesi, önümüzdeki dönemde daha büyük krizlerin habercisidir.

Bu çerçevede:

- Mevcut mücadele yöntemlerinin etkililiğinin bilimsel olarak değerlendirilmesi,
- Yerel düzeydeki eylem planlarının ve bütçesel kaynakların gözden geçirilmesi,
- Üretici bilgilendirme ve destek programlarının yaygınlaştırılması,
- Uluslararası örneklerden yararlanarak daha etkin entegre mücadele yöntemlerinin geliştirilmesi,
- Tarım üretimi ve kırsal yaşamı üzerindeki etkilerinin tüm yönleriyle ortaya konulması amacıyla

Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılması arz ve teklif olunur.

Yavuz AYDIN
Trabzon Milletvekili

GEREKÇE

Kahverengi kokarca (*Halyomorpha halys*), Türkiye'de ilk kez 2017 yılında Artvin ve İstanbul'da tespit edilmiş; o tarihten bu yana Karadeniz Bölgesi başta olmak üzere ülkemizin doğusundan batısına pek çok ilde yayılmıştır. 2025 yılı itibarıyla yalnızca tarım ürünlerine değil, yaşam alanlarına da sirayet eden bu istilacı tür; artık kontrol altına alınamaz bir yoğunlukta toplumun her kesimini tehdit etmektedir.

Başta fındık olmak üzere; mısır, fasulye, kivi ve meyve ağaçları gibi çok sayıda tarım ürününde verim ve kalite kayıplarına yol açan kahverengi kokarca, Türkiye'nin tarım üretim gücüne ve ihracat kapasitesine ciddi zararlar vermektedir. Özsuyu emdiği bitkilerde deformasyon ve iç çürüme gibi etkiler oluşturan bu böcek; aynı zamanda tarım dışı alanlarda da bir halk sağlığı sorunu hâline gelmiştir. Balkonları, ev duvarlarını, kamu binalarını ve okulları istila eden yapısıyla vatandaşlar üzerinde yoğun bir tedirginlik oluşturmaktadır.

Tarım ve Orman Bakanlığının yürüttüğü mücadele kapsamında feromon tuzakları, kimyasal müdahale ve biyolojik salım (örneğin samuray arıcığı) gibi yöntemler uygulanmış; ancak bu önlemler, zararının yayılım hızına ve adaptasyon kapasitesine kıyasla yetersiz kalmıştır. Sahadan gelen şikâyetler, hem yerel müdürlüklerin imkânsızlıklarla karşı karşıya kaldığını hem de çiftçilerin bilgi ve donanım açısından yalnız bırakıldığını göstermektedir.

Özellikle 2025 yılının eylül ve ekim aylarında Bartın, Giresun, Trabzon ve Sakarya gibi illerde ani sıcaklık değişimleriyle birlikte kokarca popülasyonunun hızla arttığı, vatandaşların evlerine sığınmaya başladığı ve kamuoyunun bu tehdidi “kâbus geri döndü” şeklinde tanımladığı görülmektedir.

Kahverengi kokarca, biyolojik çeşitliliği tehdit eden, gıda güvenliğini riske atan ve tarımsal sürdürülebilirliğe büyük zarar veren bir kriz başlığı hâline gelmiştir. Bu nedenle; kamu kurumlarının hazırlık kapasitesi, yerel yönetimlerin rolü, üretici örgütlerinin koordinasyonu ve mücadele bütçesinin yeterliliği gibi pek çok başlıkta değerlendirme yapılması elzemdir.

Tüm bu nedenlerle, kahverengi kokarca zararlısının ülke genelindeki etkilerinin tespiti, mevcut mücadele yöntemlerinin etkililiğinin bilimsel ölçütlerle değerlendirilmesi ve entegre bir çözüm stratejisinin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması büyük bir zorunluluk hâline gelmiştir.

**MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGESİ
İMZA ÇİZELGESİ**

	ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
1	Selma Tuncel	Bursa	
2	Ersin Bayoz	İstanbul	
3	Ömer Karakaz	Aydın	
4	Selcan Paşcı	Tekirdağ	
5	Hakan Şeref Olgun	Afyon	
6	Hasan Toktaş	Bursa	
7	Yasın ÖZTÜRK	Denizli	
8	Burhanettin Kocameh	Mersin	
9	Cihan Paçacı	İstanbul	
10	Adnan Şahin Çinkir	Antalya	
11	Mehmet Mustafa GÜRBAN	Gaziantep	
12	Ahmet Esref FAKIBABA	Ankara	
13	Hüseyin Kırkpınar	İzmir	
14			
15	Buğra Akbulut	İST.	
16	Erhan Usta	Samsun	
17	Ayyüce Turkeş Taş	Adana	
18	Yüksel Arslan	Ankara	
19	Metin ERGUN	Muğla	
	Şenol SUNAT	Manisa	